

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU
KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
U SARAJEVU
Brod: 02-06/155
Datum: 28. 6. 2012.

NASTAVNI
PLAN I PROGRAM
akademska 2012/13. godina

DRUGI CIKLUS STUDIJA – NASTAVNIČKI SMJER

OPĆE INFORMACIJE O KATEDRI ZA HISTORIJU UMJETNOSTI

Katedra za historiju umjetnosti osnovana je 2002. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu u sklopu Odsjeka za historiju.

Historija umjetnosti ima stoljetnu tradiciju u Bosni i Hercegovini, jer je predstavljala važan segment arheoloških, historijskih i etnoloških istraživanja stručnjaka Zemaljskog muzeja i Balkanološkog instituta u Sarajevu, koji su utvrdili značaj poznavanja struke u nastojanjima da odrede društvene, kulturne, historijske, odnosno umjetničke vrijednosti artefaktima koji svojim izobiljem svjedoče o prošlosti ove zemlje. Osnivanjem Umjetničke galerije Bosne i Hercegovine, Gradske galerije „Collegium artisticum“, Galerije „Roman Petrović“, kao i uspjesima bosanskohercegovačkih umjetnika na regionalnoj i međunarodnoj sceni, javila se potreba za historijsko-umjetničkim i teorijskim vrednovanjima umjetničkog stvaralaštva u kontekstu Republike Bosne i Hercegovine, a posebno samostalne države Bosne i Hercegovine. Katedra za historiju umjetnosti Filozofskog fakulteta u Sarajevu predstavlja prvi studij historije umjetnosti u Bosni i Hercegovini.

U Sarajevu, historija umjetnosti se kao poseban predmet izučava u Školi primijenjenih umjetnosti, na Akademiji likovnih umjetnosti, Arhitektonskom fakultetu, Muzičkoj akademiji, Akademiji scenskih umjetnosti..., ali i na drugim fakultetima u Bosni i Hercegovini, Mostaru, Banjaluci, Širokom Brijegu, Trebinju...

Nakon agresije na Bosnu i Hercegovinu, praćene tranzicijskim i globalizacijskim procesima, javlja se potreba za ponovnim „čitanjem“ i razumijevanjem umjetničkih vrijednosti našeg kulturnog i historijskog naslijeđa. Katedra za historiju umjetnosti, osim što izučava razvoj umjetnosti u zemlji i svijetu (od prethistorije do danas), nastoji problematizirati aktuelne kulturološke vrijednosti i ponuditi odgovore. Stoga, historija umjetnosti na Katedri za historiju umjetnosti ne bavi se samo faktografsko-historijskim slijedom činjenica, već i kroz sociološki, kulturni i politički kontekst govori o značenju umjetničkog djela.

Zbog deficitarnosti adekvatnoga kadra, na Katedri za historiju umjetnosti angažirani su nastavnici i s drugih fakulteta Sarajevskog univerziteta (Arhitektonskog fakulteta i Akademije likovnih umjetnosti), kao i s drugih univerziteta u Bosni i Hercegovini i u susjednim državama. U toku je permanentno popunjavanje Katedre novim kadrovima, pa se očekuje da će se u skoroj budućnosti povećati broj i nastavnika i asistenata.

Na Katedru za historiju umjetnosti upisuje se relativno mali broj studenata, ali prednost takvog pristupa je bolji kvalitet interaktivne nastave i mogućnost individualnog rada sa studentima.

OTVORENOST STUDIJA PREMA POKRETLIVOSTI STUDENATA I NASTAVNIKA

Program studija historije umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Sarajevu rađen je na temelju vlastitih iskustava i po uzoru na programe Odsjeka za povijest umjetnosti u Zagrebu, koji je srodan programima studija na uvažanim evropskim univerzitetima. Tu se prvenstveno misli na univerzitet u Ljubljani (*Oddelek za umetnostno zgodovino Filozofska fakulteta*), Kopru (*Raziskovalni centar za mediteranske studije*), studij historije umjetnosti u Grazu (*Karl-Francenz-Universität*), te onaj u Padovi (*Dipartimento di Storia delle arti visive e della musica, Università degli studi di Padova*). Na taj način studij historije umjetnosti na sarajevskom univerzitetu je otvoren mobilnosti i suradnji nastavnika i studenata, prvenstveno na regionalnoj razini, ali i na svim drugim, kao što je to predviđeno samom implementacijom ECTS bodovnog sistema.

DRUGI CIKLUS STUDIJA HISTORIJE UMJETNOSTI – NASTAVNIČKI SMJER

Drugi ciklus studija je diplomski, a upisuje se nakon završenog dodiplomskog studija i traje još dvije godine (2), odnosno naredna četiri semestra (4). U okviru drugog ciklusa studija, studenti mogu nastaviti dvopredmetni studij historije umjetnosti koji je naučnog smjera ili se opredijeliti za nastavni jednopredmetni smjer.

Nastavni smjer kombinira kolegije s dva već postojeća modula (Moderna i savremena umjetnost i Umjetnost na tlu Bosne i Hercegovine od 15. stoljeća do 1918. godine) s pedagoško-psihološkom grupom predmeta. Razlog pokretanja nastavnčkog jednopredmetnog smjera je ostvarivanje javnog interesa u cilju obezbjeđenja neophodnog stručnog kadra. U budućnosti je planirano više smjerova i oblasti na diplomskom studiju, kao i izbornih predmeta, a to će biti moguće kada Katedra za historiju/povijest umjetnosti dostigne zadovoljavajući stepen kadrovskih, prostornih i tehničkih potreba.

Obim studijskog programa koji se izvodi u jednom semestru na drugom ciklusu studija za nastavnički smjer iznosi 30 ECTS studijskih bodova. Da bi uspješno završio diplomski studij, student mora sakupiti u toku drugog ciklusa 120 ECTS studijskih bodova.

Nakon odslužane nastave i položenih svih ispita, student piše i brani diplomski rad, čime stiče naziv *magistar (MA) historije umjetnosti*, kojem se dodaje naziv nastavničkog smjera.

**ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/
JEDNOPREDMETNI STUDIJ: HISTORIJA UMJETNOSTI**

DRUGI CIKLUS STUDIJA – NASTAVNIČKI SMJER

7. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija i teorija umjetnosti i kulture	1.	Sociologija kulture i umjetnost	FIL HUM 440	2	1	1	5
Nacionalna osmansko-dobna umjetnost	2.	Arhitektura i urbanizam na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine	FIL HUM 420	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	3.	Izvori moderne umjetnosti	FIL HUM 410	2	1	1	5
Sociologija i teorija umjetnosti i kulture	4.	Uvod u filmologiju	FIL HUM 450	2	1	1	5
Pedagogija	5.	Temeljna nastavna umijeća*	FIL PED 403	2	0	0	5
FF	6.	Izborni predmet s fakultetske liste	FIL	2	0	0	5
Ukupno:				20			30

8. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Metodologija naučnog rada u historiji umjetnosti	FIL HUM 430	2	1	1	5
Nacionalna osmansko-dobna umjetnost	2.	Slikarstvo na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine	FIL HUM 421	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	3.	Historijske avangarde i neoavangarde	FIL HUM 411	2	1	1	5
Umjetnost na tlu Bosne i Hercegovine do 16. stoljeća	4.	Urbani kontinuiteti i diskontinuiteti u Bosni i Hercegovini od 1. do 16. stoljeća	FIL HUM 451	2	1	1	5
Pedagogija	5.	Komunikacija u nastavi*	FIL PED 404	2	0	0	5
Psihologija	6.	Osnove psihologije*	FIL PSI 409	2	0	0	5
Ukupno:				20			30

9. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Savremene teorije umjetnosti i interpretacija djela	FIL HUM 541	2	1	1	5
Nacionalna osmansko-dobna umjetnost	2.	Kiparstvo i Artes minores na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine	FIL HUM 520	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	3.	Postobjektna umjetnost od 1960. do danas	FIL HUM 510	2	1	1	5
Teorija umjetnosti	4.	Metodika nastave historije umjetnosti	FIL HUM 550	2	0	2	5
FF	5.	Izborni predmet s fakultetske liste	FIL	2	0	0	5
Psihologija	6.	Odabrane teme iz primijenjene psihologije	FIL PSI 509	2	0	0	5
Ukupno:				20			30

* Otvorena mogućnost sugestija Odsjeka za pedagogiju i Odsjeka za psihologiju.

10. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Muzejska teorija i praksa	FIL HUM 540	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	2.	Moderna i savremena umjetnost na prostoru bivše Jugoslavije	FIL HUM 522	2	1	1	5
Nacionalna umjetnost modernog i savremenog doba	3.	Likovna umjetnost na tlu BiH od 1878. do 1918. godine	FIL HUM 521	2	1	1	5
FF	5.	Izborni predmet s fakultetske liste	FIL	2	0	0	5
FF	6.	Izborni predmet s fakultetske liste	FIL	2	0	0	5
	7.	Završni diplomski rad	FIL HUM 599	0	5	0	5
Ukupno:				21			30

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Sociologija kulture i umjetnosti, FIL HUM 440
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminarara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj je predmeta da se uspostavi interdisciplinarni, kontekstualni pristup modernim sociološkim i umjetničkim problemima. Kada se studenti budu upoznavali s tradicionalnom i modernom zajednicom, zatvorenim i otvorenim društvom, totalitarnom zajednicom i 'tečnom' zajednicom, ujedno će se razmatrati na koji su način ti socijalni antagonizmi, konflikti prisutni u strukturama i značenjima umjetničkog djela.
Sadržaj predmeta: Jedna od tema kursa je na koji način sama umjetnost reaguje na savremene socijalne probleme. S obzirom na to da u savremenom svijetu moderne komunikacije, obilježenoj moći i ubjedljivošću virtualne slike, o kojoj govori Paul Virilio, umjetnost ne imitira život, već više život simulira umjetnost (J. Baudrillard), onda se postavlja pitanje na koji način umjetnost proizvodi socijalnu realnost? I kako kroz umjetničku imaginaciju da prepoznamo nevidljive mehanizme stvarnosti? Kolegij se bavi i konceptom Deleuzeovog nomadskog stvaralačkog subjekta i njegove veze sa 'smrću autora', o kojem govori Foucault, kao i pitanjem tijela (u totalitarnoj estetici, u strukturama biomoći – Michelle Foucault i Giorgio Agamben; o tijelu u kome je izbrisana granica između javnog i privatnog). Na kursu će se otvoriti pitanja o decentraliziranom subjektu; o problemu granice u okviru globalizacijske moći; o razlici između civilizacije i kulture; o etnocentričnom odnosu između 'nas i njih'; o odnosu moderne i postmoderne...
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Agamben, Giorgio (2006) <i>Homo sacer</i>. Zagreb: Multimedijalni institut.
2. Baudrillard, Jean (2001) <i>Simulacija i zbilja</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
3. Bourdieu, Pierre (2003) <i>Pravila umjetnosti</i>. Novi Sad: Svetovi.
4. Eagleton, Terry (2002) <i>Ideja kulture</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
5. Foucault, Michel (2002) <i>Nadzirati i kažnjavati</i>. Novi Sad: Izdavačka knjižarnica.
6. Geertz, Clifford (1998) <i>Tumačenje kultura</i>. Beograd: XX vek.
7. Deleuze, Gilles & Guatta, Felix (1991) <i>Anti-edip</i>. Novi Sad: Izdavačka knjižarnica.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Argan, Giulio Carlo (1982) <i>Studije o modernoj umjetnosti</i>. Beograd: Nolit.
2. Dorfler, Gillo (1991) <i>Pohvala disharmoniji</i>. Novi Sad: Svetovi.
3. Francastel, Pierre (1974) <i>Studije iz sociologije umjetnosti</i>. Beograd: Nolit.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Arhitektura i urbanizam na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine, FIL HUM 420
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost, ars catholica, ars postbizantina i ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamskog“, posebnog „osmanskog“ i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se osmanskodobni urbanizam, fortifikacijski objekti, javni i privatni objekti u arhitekturi, objekti institucije vakufa, sakralni objekti, te komunalni objekti.
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura:
<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Bosne i Hercegovine. 1988. 2. Bublin, Mehmed (1999) <i>Gradovi Bosne i Hercegovine. Milenijum razvoja i godine urbicida – The cities of Bosnia and Herzegovina. A Millenium of Developoment and teh Years of Urbicide</i>. [dvojezično bosansko- englesko izdanje]. Sarajevo. 3. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo. 4. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije“. Beograd, Zagreb, Mostar. 5. Redžić, Husref (1983) <i>Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini</i>. Sarajevo: Veselin Masleša. 6. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka. 7. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije“. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thames and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Izvori moderne umjetnosti, FIL HUM 410
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovoga kolegija jeste osposobiti studenta da razumije pojavu i razvoj moderne umjetnosti u njenom društveno-historijskom i kulturnom kontekstu. Studenti će se upoznati s najznačajnijim karakteristikama umjetnosti (od sredine 19. do kraja prve decenije 20. stoljeća) koje su dovele do pojave moderniteta i modernizma u Evropi. Kroz rad na seminarima, studenti se upoznaju s najznačajnijim teorijskim tekstovima koji utvrđuju i dopunjuju materiju koja se obrađuje na predavanjima.
Sadržaj predmeta: Kretanja u likovnim umjetnostima: od realizma, preko impresionizma, postimpresionizma, fovizma, ekspresionizma, kubizma do konstruktivizma. Kolegij se bavi i pojavom moderne arhitekture u Evropi i Sjedinjenim Američkim Državama. Također, obuhvaćena je pojava i razvoj fotografije, kao i veze fotografije i slikarstva. U toku semestra planirana je i posjeta zbirkama muzeja i galerija.
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Bretell, Richard (1999) <i>Modern Art 1851-1929</i>. Oxford, New York: Oxford University Press.
2. <i>Modernity and Modernism: French Painting in the Nineteenth Century</i>. Francis Frascina (ur.) New Haven: Yale University Press, in association with the Open University, 1993.
3. Pevsner, Nikolaus (1990) <i>Pioniri modernog oblikovanja</i>. Zagreb: GZH.
4. <i>Primitivism, cubism, abstraction: the early twentieth century</i>. Charles Harrison, Francis Frascina, Gill Perry (ur.) New Haven [Conn.]: Yale University Press, in association with the Open University, London, 1993.
5. Reed, Herbert (1964) <i>A Concise History of Modern Sculpture</i>. New York: Frederic Praeger.
6. <i>Zbirka teorijskih tekstova</i>.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Baudelaire, Charles (1950) „Le Peintre de la vie moderne”. U: <i>Oeuvres complètes de Baudelaire</i>. Paris.
2. Butler, Christopher (1994) <i>Early Modernism: Literature, Music and Painting in Europe 1900–1916</i>. Oxford: Clarendon Press.
3. Clark, Thomas Justin (1984) <i>The Painting of Modern Life</i>. Princeton: Princeton University Press.
4. Krauss, Rosalind (1988) <i>Passages in Modern Sculpture</i> (poglavlja I, II, III). Cambridge, MA, London, UK: The MIT Press.
5. Schapiro, Mayer (1996) <i>Modern Art 19th and 20th Centuries</i>. New York: George Brazillier.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Uvod u filmologiju, FIL HUM 450
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminar, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj je predmeta da se studenti upoznaju s razvojem filmske umjetnosti, s različitim filmskim žanrovima, kao i s razvojem filmske tehnike. Unutar kursa predviđene su i projekcije i analize filmova.
Sadržaj predmeta: Za vrijeme kursa postavljala bi se pitanja o vezi filmske umjetnosti sa drugim umjetnostima: kakve su razlike i sličnosti između književnosti, likovne umjetnosti i filmske umjetnosti. Analiziralo bi se značenje vremena i prostora unutar filmskog jezika: montaže i dubinskoga kadra, te na koji način funkcioniraju kategorije Gillesa Deleuzea: slika – vrijeme, slika – prostor. Obrađivale bi se tematske cjeline, kao naprimjer: odnos filmske slike i grada; naime, grad, kao urbani fragmentarni prostor, već po svom dinamičnom načinu života, sadrži elemente filmske montaže. Dakle, savremeni čovjek, radi sistematiziranja gradske haotičnosti, nesvjesno koristi filmsku montažu u svojoj percepciji. A fotografska i filmska slika, osim što su mutirale sam način gledanja i opažanja vremena i prostora kod savremenog čovjeka, stvorile su i novi odnos spram ljudskog tijela. Naime, filmska i fotografska kamera mogu funkcionisati kao nastavak tijela, kao tijelo samo, ili kao Deleuzeovo „tijelo bez organa”, koje je u stalnom „nastajanju”.
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Ajzenštajn, Sergej (1979) <i>Montaža atrakcije</i>. Beograd: Nolit.
2. Bazin, Andre (1966) <i>Šta je film</i>. Beograd: Institut za film.
3. Deleuze, Gilles (2000) <i>Slike-pokret</i>. Novi Sad: Književna zajednica Zorana Stojanovića.
4. <i>Film Theory and Criticism</i> (priredili: Gerald Mast and Marshall Cohen). Oxford: Oxford University Press, 1979.
5. Omon, Žak, Mišel Mari (Jacques Aumont, Michel Marie) (2007) <i>Analiza filmova</i>. Beograd: Clio.
6. Stojanović, Duško, Nevena Daković (2001–2002). <i>Leksikon filmskih teoretičara</i>. Beograd.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Musabegović, Sadudin (2007) <i>Film kao vremenski oblik</i>. Sarajevo: Armis print.
2. Michelson, Annette (2003) <i>Filozofska igračka</i>. Beograd: B92.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Metodologija naučnog rada u historiji umjetnosti, FIL HUM 430
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim oblicima i principima stručnog i naučnog rada u području historije umjetnosti, te s razvojem i dosezima historije umjetnosti u Bosni i Hercegovini. Cilj izučavanja predmeta predstavlja i upoznavanje s razvojem institucija i oblika i metodologije rada, te doprinosa pojedinih istraživača u području historije umjetnosti u Bosni i Hercegovini. Poseban cilj predstavlja razvijanje etike u stručnom i naučnom radu.
Sadržaj predmeta: Naučno mišljenje, spoznajni procesi i institucije u historiji umjetnosti: predmeti i područja istraživanja, problemi u istraživanju, problemi u prezentaciji, problemi u objavljivanju, zaštiti i tretiranju historijsko-umjetničkog naslijeđa. Konteksti istraživanja u historiji umjetnosti. Izvori za istraživanja u historiji umjetnosti. Tok i metodologija istraživanja u historiji umjetnosti. Priprema pisane forme istraživanja za objavljivanje u području historije umjetnosti.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Basler, Đuro (1988) „Ustanove koje su se razvile iz ranijih djelatnosti Zemaljskog muzeja – Rad Zemaljskog muzeja na zaštiti spomenika kulture i prirode”. <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 386–390.
2. Grupa autora. (1988) „Naučna djelatnost Zemaljskog muzeja 1888-1898. godine – Arheologija”. U: <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 73–136.
3. Grupa autora. (1988) „Naučna djelatnost Zemaljskog muzeja 1888-1898. godine – Etnologija”. U: <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 137–177.
4. Palavestra, Vlajko (1988) „Ustanove koje su se razvile iz ranijih djelatnosti Zemaljskog muzeja – Galerija slika Zemaljskog muzeja”. U: <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 396–401.
5. Sarić, Miloje (1989) <i>Opći principi naučnog rada</i>. Beograd.
6. Šamić, Midhat (1990) <i>Kako nastaje naučno djelo – uvođenje u metodologiju i tehniku naučno-istraživačkog rada. Opšti pristup</i>. Sarajevo.
7. Odabrani članci iz časopisa <i>Naše starine</i>. Sarajevo.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Slikarstvo na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine, FIL HUM 421
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara i 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost, ars catholica, ars postbizantina i ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamskog“, posebnog „osmanskog“ i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se zidno (fresko) i ikoničko slikarstvo i minijature, te mudželitski radovi.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa Bosne i Hercegovine. 1988.
2. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.
3. Grupa autora. (1983) <i>Minijatura</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije“. Beograd, Zagreb, Mostar.
4. Kajmaković, Z. (1971) <i>Zidno slikarstvo u Bosni i Hercegovini</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.
5. Rakić, Svetlana (1988) <i>Ikone Bosne i Hercegovine (16 – 19. vek)</i>. Beograd: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.
6. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije“. Beograd, Zagreb, Mostar.
7. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka.
8. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije“. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thame and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Historijske avangarde i neoavangarde, FIL HUM 411
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Kroz kolegij <i>Historijske avangarde i neoavangarde</i> studenti stiču znanja o pojmu avangarda, odnosno o okvirima koje ovaj termin uspostavlja za diskusiju umjetničkih pokreta, inovacija i manifestacija kako u umjetnosti, tako i u fotografiji, filmu, videoumjetnosti, performansu i arhitekturi. Studenti će se prvo upoznati s protagonistima, djelima, međusobnim vezama i društvenim kontekstom avangardnih pokreta prve polovice dvadesetog stoljeća da bi kasnije razumjeli pojam neoavangarde, odnosno manifestacije historijskih avangardi na umjetnost 1950-ih i 1960-ih godina. Cilj rada na seminarima je sticanje sposobnosti kritičke analize najznačajnijih teorijskih tekstova o avangardi, kao i tekstova protagonista avangardnih pokreta, njihovih teorijskih eksplikacija, deklaracija, manifesta i programskih načela, koji su relevantni za razumijevanje avangardnih nastojanja.
Sadržaj predmeta: Kolegij se bavi pojmom i manifestacijom avangarde i neoavangarde u slikarstvu, skulpturi, grafici, arhitekturi, filmu, videoartu, performansu i fotografiji od sredine prve decenije dvadesetog stoljeća do kraja 1960-ih. Predavanja obuhvataju umjetničke pokrete kao što su: kubizam, kubo-futurizam, futurizam, suprematizam, konstruktivizam, dadaizam, nadrealizam, ekspresionizam, De Stijl i Bauhaus arhitekturu, situacionističku internacionalu, Fluxus, Gutai, minimalizam, konceptualnu umjetnost, pop art, bečki akcionizam.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Bürger, Peter. <i>Theory of the Avant-Garde</i>. U <i>Art of the Twentieth Century. A Reader</i>. Yale University Press, 2003., 56-62
2. Buchloh, Benjamin (2001) <i>Neoavantgarde and Culture Industry</i>. MIT Press.
3. Krauss, Rosalind. <i>Avant-Garde and Other Modernist Myths</i>. MIT Press.
4. Micheli, Mario de (1990) <i>Umjetničke avangarde 20. stoljeća</i>. Zagreb.
5. Zbornik teorijskih tekstova, deklaracija, manifesta.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Greenberg, Clement. „<i>Avant-garde and Kitsch</i>“. U <i>Art in Theory 1900-1990</i>, Blackwell, Oxford, 1997., str. 529-541
2. Benjamin, Walter. „<i>Umjetničko djelo u doba tehničke reprodukcije</i>“. U: <i>Estetički ogledi</i>, Zagreb, Školska knjiga, str. 125-151.
3. Poggioli, Renato (1975) <i>Teorija avangardne umetnosti</i>. Beograd: Nolit.
4. Taylor, Brendon (1955) <i>Avant-Garde and After: Rethinking Art Now</i> New York: Prentice Hall.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Urbani kontinuiteti i diskontinuiteti u Bosni i Hercegovini od I do XVI stoljeća, FIL HUM 451
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja i 1 sat seminara; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razvoja naselja urbanog tipa na području današnje Bosne i Hercegovine u protohistorijskom razdoblju i njegovom prijelazu u antiku, u vrijeme antike, te tokom srednjeg vijeka. Uopredni cilj izučavanja predmeta predstavlja i izučavanje susreta bosanskog srednjovjekovnog naseobinskog sistema s nadolazećim osmanskodobnim urbanim sistemom.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se antički urbanizam, pojava i razvoj refugija, te fortifikacijskih objekata od kasne antike do kasnog srednjeg vijeka. Prati se razvoj antičkih naselja tipa <i>Castellum</i> , <i>Oppidum</i> , <i>Municipium</i> , <i>Collonia</i> , <i>Canabae</i> , <i>Mansiones</i> i <i>Mutationes</i> , te refugijalnih naselja (<i>refugium</i>). Poseban naglasak stavlja se na izučavanje razvoja naselja urbanih odlika od ranog do kasnog srednjeg vijeka, tj. od gradova kao fortifikacijskih, rezidencijalnih i adiministrativnih objekata i središta do naselja urbanih odlika. U navedenom kontekstu proučava se razvoj naselja tipa <i>trg</i> , <i>podgrađe</i> , <i>varoš</i> i <i>grad-varoš</i> , odnosno razvoj naselja od predurbane, preko protourbane i rane urbane do pune urbane faze razvoja naselja. Posebna pažnja posvećuje se izučavanju sadržaja, funkcija, struktura, topografije, tipologije i terminologije antičkih i srednjovjekovnih naselja, te njihovom prostornom rasporedu i gospodarskom razvoju. Značajna pažnja posvećuje se izučavanju društvenih struktura i društvenih odnosa u navedenim naseljima. U završnom dijelu predavanja izučava se susret bosanskog kasnog srednjovjekovnog urbanog sistema s nadolazećim osmanskodobnim urbanim sistemom temeljenim na tradiciji islamskog povijesnog grada. Posebna pažnja posvećuje se izučavanju naseobinskih, posebno urbanih, kontinuiteta i diskontinuiteta. U toku predavanja značajna pažnja posvećuje se izučavanju autohtonih tradicija starijih historijskih razdoblja od prahistorije (protohistorije), preko antike i srednjeg vijeka i prežicima tih tradicija unutar mlađih historijskih razdoblja.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Anđelić, Pavao (1963) „Trgovište, varoš i grad u srednjovjekovnoj Bosni (Prilog tipologiji naselja)”. U: <i>Glasnik Zemaljskog muzeja</i>. N. S. (A) 18. Sarajevo. Str. 179–194.
2. Bojanovski, Ivo (1988) <i>Bosna i Hercegovina u antičko doba</i>. Djela ANUBiH. Knj. LXVI, CBI knj. 6. Sarajevo.
3. Bojanovski, Ivo (1988) „Doba Rimskog carstva (principat)”. U: <i>Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine</i>. Tom 1. Sarajevo. Str. 29–35.
4. Bublin, Mehmed (1999) <i>Gradovi Bosne i Hercegovine. Milenijum razvoja i godine urbicida – The cities of Bosnia and Herzegovina. A Millenium of Development and the Years of Urbicide</i>. [dvojezično bosansko- englesko izdanje]. Sarajevo.
5. Kojić, Branislav. (1976) <i>Stari balkanski gradovi, varoši i varošice</i>. Beograd: Institut za arhitekturu i urbanizam.
6. Kovačević-Kojić, Desanka (1978) <i>Gradska naselja srednjovjekovne bosanske države</i>. Sarajevo.
7. Mušeta- Aščerić, Vesna (2005) <i>Sarajevo i njegova okolina u XV stoljeću. Između Istoka i Zapada</i>. Sarajevo.
8. Pašalić, Esad (1960) <i>Antička naselja i komunikacije u Bosni i Hercegovini</i>. Sarajevo.
9. Paškvalin, Veljko (1988) „Doba kasne antike”. U: <i>Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine</i>. Tom 1. Sarajevo. Str. 36–40.
10. <i>Urbano biće Bosne</i> (zbornik radova). Sarajevo: Institut za istoriju i Međunarodni centar za mir. 1995.
11. Zaninović, M. (1986) „Od gradine do castruma na području Delmata”. U: <i>Materijali</i>. 22. Novi Sad. Str. 163–169.
12. Vego, Marko (1957) <i>Naselja bosanske srednjovjekovne države</i>. Sarajevo.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Basler, Đuro (1972) <i>Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini</i>. Sarajevo.
2. Basler, Đuro (1984) „Kasnoantičko doba”. U: <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast</i>. 2. izdanje. Sarajevo. Str. 309–373.
3. Benac, A. (1985) „Utvrdjena ilirska naselja (I). Delmatske gradine na Duvanjskom polju, Buškom blatu, Livanjskom i Glamočkom polju”. Djela ANUBiH. Knj LX, CBI knj. 4. Sarajevo.
4. Čović, Borivoje (1976) <i>Od Butmira do Ilira</i>. Sarajevo.
5. Kreševljaković, Hamdija (1953) „Stari bosanski gradovi”. U: <i>Naše starine</i>. 1. Sarajevo. Str. 7–44.
6. Kreševljaković, Hamdija (1954) „Stari hercegovački gradovi”. U: <i>Naše starine</i>. 2. Sarajevo. Str. 9–21.
7. Mušeta- Aščerić, Vesna (1997) „Srednjovjekovna naselja na mjestu današnjeg Sarajeva” U: <i>Prilozi historiji Sarajeva</i>. Radovi sa znanstvenog simpozija „Pola milenija Sarajeva” održanog od 19. do 21. marta 1993. g. u Sarajevu. Sarajevo: Institut za istoriju i Orijentalni institut. Str. 35–45.
8. Stipčević, Aleksandar (1974) <i>Iliri. Povijest, život, kultura</i>. Zagreb.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Savremene teorije umjetnosti i interpretacija djela, FIL HUM 541
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata sa savremenom teorijom umjetnosti, koja već sadrži predznanje iz psihoanalize, društvenih nauka i estetike. Cilj je predmeta omogućiti studentima da slobodno i kreativno upotrebljavaju naučenu terminologiju iz prethodnih predmeta.
Sadržaj predmeta: Prvi dio kursa posvećen je različitoj interpretaciji slike kod Haideggera, Shapira i Derride, naime: šta je istina u slici Vincenta van Gogha <i>Stare cipele sa pertlama</i> i kako su je ovi autori interpretirali. U okviru kursa postavila bi se i neka pitanje o samoj percepciji, naime, da li je 'naša' percepcija konstrukt kulturoloških praksi? I da li je govor o univerzalnoj formi percepcije, koja je prisutna u 'ljudskoj prirodi', samo invencija zapadnoevropskog etnocentrizma ili je ona univerzalna mogućnost koja se realizira na različite načine u različitim kulturološkim kontekstima? Na kursu će se postaviti pitanje na koji je način sam diskurs o prevazilaženje okvira slike i gubljenju centra u slici povezan s diskursom o decentraliziranom „ja“, s diskursom prevazilaženja subjekta, te kakav je odnos između slike i riječi. Pitanja o kolonijalizmu i feminizmu koja su bila postavljena na prijašnjem kursu biti će dopunjena novom literaturom.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VIII semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Derrida, Jacques (1988) <i>Istina u slikarstvu</i>. Sarajevo: Svjetlost.
2. Heidegger, Martin (1959) <i>Izvor umjetničkog djela</i>. Zagreb: Mladost.
3. <i>Slika i riječ</i> (priredila Sonja Briski Uzelac). Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2005.
4. <i>The Art of Art History</i> (edited by Donald Preziosi). Oxford – New York: Oxford University Press, 1998.
5. <i>Umjetničko djelo kao društvena činjenica</i> (priredila Ljiljana Kolešnik). Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2005.
6. Izabrani eseji od Rosalind E. Krauss, Hal Foster, Benjamin Buchloh, Craiga Owensa...
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. <i>Kritički termini istorije umetnosti</i> (priredili: R. Nelson i R. Shift). Novi Sad: Svetovi, 2004.
2. <i>Plastički znak</i> (priredili: N. Mišević i M. Zinaić). Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1981.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Kiparstvo i <i>Artes minores</i> na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine, FIL HUM 520
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost, ars catholica, ars postbizantina i ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamskog”, posebnog „osmanskog” i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se kiparstvo, drvorezbarstvo, metaloprerađivački radovi, kujundžijski radovi – zlatarstvo, ćilimi i vez.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII i VIII semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
2. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Bosne i Hercegovine. 1988.
3. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.
4. Grupa autora. (1983) <i>Minijatura</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd, Zagreb, Mostar.
5. Rakić, Svetlana (1988) <i>Ikone Bosne i Hercegovine (16 – 19. vek)</i>. Beograd: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.
6. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd, Zagreb, Mostar.
7. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka.
8. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije”. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thame and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.
9. Odabrani članci iz časopisa <i>Naše starine</i>. Sarajevo.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Postobjektna umjetnost od 1960-ih do danas, FIL HUM 510
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj je kolegija upoznavanje studenata s terminom „postobjektna” umjetnost kao i njemu srodnih varijanti, kakve su „dematerijalizacija umjetničkog objekta” Lucy Lippard ili „reaktivna umjetnost” Josepha Kosutha – da bi se razumjele umjetničke pojave koje su zasnovane na korištenju vanumjetničkih sredstava i materijala, što je iniciralo događaje i situacije u kojima je vremenski i prostorni status umjetničkog djela temeljno transformiran. Kroz predavanja, seminare i vježbe studenti će ovladati „novim” umjetničkim medijima (instalacija, video, performans, elektronski mediji) kao i umjetničkim pravcima i protagonistima – antiformalnom umjetnosti, siromašne umjetnosti, procesualne umjetnosti, body arta, performansa, konceptualne umjetnosti, i recentnijim umjetničkim pojavama: relacijske umjetnosti, pitanjima identiteta ili političke uloge umjetnosti u društvu (npr. <i>community based art</i>).
Sadržaj predmeta: Ovaj kolegij se fokusira na fenomen pojave „novih” medija u savremenoj umjetnosti, koji su redefinirali status i ulogu umjetničkog objekta, umjetnika i posmatrača. Bavit će se pitanjima: na koji je način društveno-ekonomski i tehnički razvoj utjecao na promjenu umjetničke prakse od 1960-ih do danas, kao i na redefinicije „medija”; kako otvorene i heterogene umjetničke tendencije proizvode „novog” posmatrača; kako se takva umjetnost pozicionira u odnosu na širi kontekst politike i masovnih medija; na koji način globalizacija utiče na politiku produkcije, postavke, „konzumacije” umjetnosti... Kurs ispituje postobjektnu umjetnost u odnosu na tri šira polja umjetničke prakse: instalaciju, performans, body art i elektronske medije (film, video) u kompleksnom društveno-historijskom, političkom kontekstu.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII i VIII semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Bishop, Claire (2005) <i>Installation Art: A Critical History</i>. New York: Routledge.
2. Goldberg, RoseLee. (2004) <i>Live Art: Performance Since 1960</i>. New York: Thames and Hudson.
3. Lippard, Lucy (1973) <i>Six Years: The Dematerialization of Art Object from 1966 to 1972</i>. London: Studio Vista.
4. Rush, Michael (2007) <i>Video Art</i>. New York: Thames & Hudson.
5. Zbirka tekstova (W. Benjamin, M. Fried, C. Greenberg, A.Kaprow, R. Krauss, R.Smithson, B.Brecht, Coco Fusco, Andrea Fraser, Laura Mulvey, Hal Foster...)
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Bourriaud, Nicolas (1998) <i>Relational Aesthetics</i>. Les Presses du Réel, Dijon
2. Reiss, Julie H. (2001) <i>From Margin to Center: The Spaces of Installation Art</i>. Cambridge, MA & London: The MIT Press.
3. Wallis, Brian (ur.) (1984) <i>Art After Modernism: Rethinking Representation</i>. New York: Museum of Contemporary Art.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Metodika nastave historije umjetnosti, FIL HUM 550
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 2 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Predmet <i>Metodika nastave historije umjetnosti</i> studentima nudi teorijska znanja potrebna za pripremu za praktičan rad u srednjim školama. Osnove i elementi nastave likovne kulture u srednjim školama od pripremanja i organizovanja nastavnog rada, preko načina izvođenja nastave do procjenjivanje rezultata. Proučavanje udžbenika, izrada priručnika i didaktičkih materijala. Upoznavanje s načinima prezentiranja pojedinih nastavnih cjelina predodređenih nastavnim planom i programom. Uz svaku nastavnu cjelinu, studenti izvode vježbe kao praktični dio nastavnog sadržaja i pripremaju se za buduće samostalno izvođenje nastave u srednjim školama.
Sadržaj predmeta: Priprema studenata za rad u obrazovanju, za samostalno izvođenje nastave, primjenu metoda u nastavi historije umjetnosti ili likovne kulture, upotrebu udžbenika, izradu didaktičkih materijala.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII i VIII semestra
Način provjere znanja: predaja mape vježbi izvedenih tijekom semestra, pismeni (kolokvij) i usmeni
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Deletić, Zdravko (2005) <i>Ogledi iz metodike nastave istorije</i>. Užice
2. I. Ivić - A. Pešikan - S. Janković - S. Kijevčanin (1997) <i>Aktivno učenje, 1-2</i>. Beograd, Institut za psihologiju.
3. Damjanov, Jadranka (1991) <i>Vizualni jezik i likovna umjetnost</i>. Zagreb, Školska knjiga.
4. Damjanov, Jadranka (1980) <i>Likovna umjetnost I i II dio</i>. Zagreb, Školska knjiga.
5. Odobreni udžbenici i priručnici za srednju školu iz predmeta Likovna umjetnost za tekuću školsku godinu
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Stephen Addiss, Mary Ericson (1993) <i>Art History and Education (Disciplines in Art Education)</i>. University of Illinois Press.
2. Arnheim, Rudolf (2008) <i>Novi eseji o psihologiji umjetnosti</i>. Zagreb, Matica hrvatska.
3. Arnheim, Rudolf (1987) <i>Umetnost i vizualno opažanje</i>. Beograd, Univerzitet umetnosti u Beogradu.
4. Wölfflin, Heinrich. (1974) <i>Osnovni pojmovi istorije umjetnosti</i>. Sarajevo, Veselin Masleša.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Muzejska teorija i praksa, FIL HUM 540
Semestar, broj sati i broj bodova: X semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj je kolegija upoznati studente sa specifičnim funkcijama muzejske djelatnosti, od izlagačke, edukativne, konzervatorske, do menadžmenta muzejskih kolekcija (obrada, katalogizacija, deponovanje, pakovanje, izvoz umjetničkih djela), odnosa s javnošću i marketinga u muzeju. Teorijski pristup muzejskoj praksi bit će upotpunjen konkretnim praktičnim iskustvom (vježbama) u saradnji sa sarajevskim muzejima. Kolegij će se baviti muzejskom problematikom u svijetu danas da bi se kasnije moglo kritički i analitički pristupiti problemu muzeja kod nas.
Sadržaj predmeta: Kolegij se prvo fokusira na specifičnosti „unutrašnje“ muzejske djelatnosti, koja je konkretno vezana za izlaganje, menadžment i zaštitu artefakata muzejskih kolekcija da bi se kasnije usredotočio na odnos muzeja i zajednice, tj. publike. Bavit će se pitanjima na koji način muzej preuzima odgovornost javne istraživačke, izlagačke i edukativne ustanove. Poseban akcent stavit će se na edukativnu funkciju muzeja, na koji način muzej treba upotpuniti formalnu edukaciju u školama i kako on učestvuje u procesu permanentnog obrazovanja odraslih, adolescenata, ljudi sa invaliditetom, i to kroz konkretne programske pristupe, načine postavke i interpretacije muzejskih kolekcija. Muzej će se posmatrati u kompleksnom društveno-historijskom i kulturnom okviru da bi se kontekstualizirali problemi muzejskog menadžmenta i marketinga kod nas.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz IX semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. <i>Art and Its Publics</i>. McClellan, Andrew. (ur.), Malden, Ma: Blackwell Pub. Co 2003.
2. Belcher, Michael (1991) <i>Exhibitions in Museums</i>. Washington DC: Smithsonian Institutions Press.
3. Falk, John, Dierking, Lynn (1992) <i>The Museum Experience</i>. Washington D.C.: Whalesback Books.
4. Hein, George (2000) <i>Museum in Transition: A Philosophical Perspective</i> Washington, London: Smithsonian Institution Press.
5. McClellan, Andrew (2007) <i>The Art Museum: From Boulée to Bilbao</i>. Berkley, CA, London: University of California Press.
6. <i>The Educational Role of the Museum</i>. Hooper-Greenhil, Eilean, (ed). London, New York: Routledge, 2001.
7. Zbirka tekstova koja uključuje i radove o muzejskoj problematici kod nas.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
2. Grinder, Alison, McCoy, Sue (1985) <i>The Good Guide: A Sourcebook for Interpreters, Docents, and Tour Guides</i>. Scottsdale, Arizona: Ironwood Press.
3. Hein, George (1998) <i>Learning in the Museum</i>. London, New York: Routledge.
4. Weil, Stephen (2002) <i>Making Museums Matter</i>. Washington and London: Smithsonian Institution Press.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Moderna i savremena umjetnost na prostoru bivše Jugoslavije, FIL HUM 522
Semestar, broj sati i broj bodova: X semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminarara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovoga kolegija jeste upoznati studente s pojavom i razvojem moderne i savremene umjetnosti na prostoru bivše Jugoslavije, načine na koji je društveni, politički i kulturni kontekst utjecao na umjetničku praksu, te na koji se način to odrazilo na umjetnost Bosne i Hercegovine. Također, kolegij se bavi i utjecajima zapadnoevropske i istočnoevropske umjetnosti na institucionalnu politiku i umjetnost u bivšoj Jugoslaviji, a proučava i dileme i „propise“ ideološkog sistema koji je na nju utjecao. Kroz rad na seminarima, studenti se upoznaju s teorijskim tekstovima, politikom institucija odnosno izložbi, umjetničkih deklaracija i manifesta, koji utvrđuju i dopunjuju materiju koja se obrađuje na predavanjima.
Sadržaj predmeta: Kolegij se bavi modernim i postmodernim pojavama u umjetnosti na prostoru bivše Jugoslavije. U sklopu predavanja obrađivat će se počeci i pojave moderne umjetnosti, avangarde (zenitizam), enformela, konceptualne umjetnosti, gorgona, nove tendencije, postobjektne umjetnosti i postmoderne u kompleksnom društveno-historijskom i kulturnom kontekstu.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz IX semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. <i>Dokumenti o post-objektnim pojavama u jugoslovenskoj umjetnosti 1968-1973.</i> Beograd: Salon Muzeja savremene umetnosti, 1973.
2. Grupa autora. <i>Umjetnost BiH 1984-1923 (1978); Umjetnost BiH 1924-1945 (1985); Umjetnost BiH 1945-1974 (1974/75); Umjetnost BiH 1974-1984 (1984).</i> Sarajevo: Umjetnička galerija BiH.
3. Kolečnik, Ljiljana. <i>Hrvatska umjetnost i likovna kritika 50-ih i 60-ih godina.</i>
4. <i>Počeci jugoslovenskog modernog slikarstva 1900-1920</i> (uvod i poglavlja o Srbiji, Hrvatskoj i Sloveniji). Beograd: Muzej savremene umetnosti, 1972. Str. 34–45.
5. Protić, Miodrag (1973) <i>Jugoslavensko slikarstvo 1900-1950.</i> Beograd: BIGZ.
6. <i>Primeri konceptualne umetnosti u Jugoslaviji.</i> Beograd: Salon Muzeja savremene umetnosti, 1971.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Denegri, J. (1968) „Situacija vizuelnih i kinetičkih istraživanja kod nas“. U: <i>Polja</i>. Br. 113-114. Novi Sad.
2. Dimitrijević, Nena (1977) <i>Gorgona-umetnost kao način postojanja.</i> Zagreb: GSU.
3. Gržinić, Marina (2005) <i>Avangarda i politika: Istočnoevropska paradigma i rat na Balkanu.</i> Beograd: Beogradski krug
4. Irwin (2006) <i>East Art Map.</i> Afterall Publishing, MIT Press Distr.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Likovna umjetnost na tlu BiH od 1878. do 1918. godine, FIL HUM 521
Semestar (semestri) i broj bodova: X semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja austrougarske vlasti od 1878. do 1918. godine na području današnje Bosne i Hercegovine i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale zemlje Austro-Ugarske monarhije) iz kojih dolaze brojni utjecaji. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, u likovnosti i estetici nosi područje Bosne i Hercegovine. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne kulturne, likovne i estetske polaritete unutar Bosne i Hercegovine. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa i njihova uporedba s onim stranim (importiranim).
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučava se susret osmanskodobnog urbanizma sa srednjoevropskim urbanim koncepcijama, fortifikacijski i inženjerijski objekti, objekti javne i privatne arhitekture, sakralni objekti, te komunalni objekti, <i>ars sacra</i> / zidno (fresko) i ikoničko slikarstvo, građansko slikarstvo i kiparstvo, te začeci grafičkog dizajna.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz IX semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Bublin, Mehmed (1999) <i>Gradovi Bosne i Hercegovine. Milenijum razvoja i godine urbicida – The cities of Bosnia and Herzegovina. A Millenium of Developoment and teh Years of Urbicide.</i> [dvojezično bosansko- englesko izdanje]. Sarajevo.
2. Grupa autora. (1978) <i>Umjetnost BiH 1984-1923.</i> Katalog izložbe. Sarajevo: Umjetnička galerija BiH.
3. Krzović, Ibrahim (1987) <i>Arhitektura Bosne i Hercegovine 1878- 1918.</i> Sarajevo: Katalog UGBiH.
4. Krzović, Ibrahim (2000) „Ilidža između Sarajeva i Beča”. Monografija <i>Ilidža</i>. Ilidža. Str. 329–365.
5. Krzović, Ibrahim (2004) <i>Arhitektura secesije u BiH.</i> Edicija „Kulturno naslijeđe”. Sarajevo.
6. Kurto Nedžad (1998) <i>Arhitektura BiH – razvoj bosanskog stila.</i> Edicija „Kulturno naslijeđe”. Sarajevo.
7. Mladenović, Ljubica (1984) <i>Građansko slikarstvo u Bosni i Hercegovini.</i> Sarajevo.
8. Spasojević, Borislav (1999) <i>Arhitektura stambenih palata austrou-ugarskog perioda Sarajeva.</i> Sarajevo: Rabic. Katalozi izložbi pojedinih bosanskih i hercegovačkih umjetnika. Katalozi retrospektivnih izložbi pojedinih bosanskih i hercegovačkih umjetnika. Monografije pojedinih bosanskih i hercegovačkih umjetnika.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
Nastavno-naučno vijeće Fakulteta
Broj: 02-01/270
Sarajevo, 6. 9. 2012. godine.

Na osnovu člana 30. i 262. Pravila Filozofskog fakulteta u Sarajevu (Prečišćeni tekst), Prijedloga Odsjeka za historiju, Katedra za historiju umjetnosti, Fakulteta broj: 02-06/155 od 28. 6. 2012. godine, Prijedloga odluke Nastavno-naučnog vijeća Fakulteta broj: 02-01/228 od 6. 7. 2012. godine, Saglasnosti Senata Univerziteta u Sarajevu broj: 01-38-1975-14/12 od 18. 7. 2012. godine, Nastavno-naučno vijeće Fakulteta na 25. redovnoj sjednici održanoj 6. 9. 2012. godine *donijelo je*

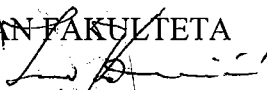
ODLUKU

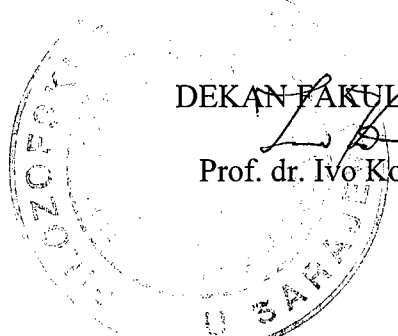
I

Usvaja se Nastavni plan i program II. ciklusa studija – *nastavnički smjer* Odsjeka za historiju, Katedra za historiju umjetnosti, za akademsku 2012/2013. godinu.

II

Nastavni plan i program iz stave I. ove Odluke je sastavni dio ove Odluke.

DEKAN FAKULTETA

Prof. dr. Ivo Komšić

DOSTAVITI:

1. Dekanu Fakulteta
2. Prodekanima Fakulteta x3
3. Sekretaru Fakulteta
4. Odsjeku za historiju, **Katedra za historiju umjetnosti**
5. Službi za nastavu
6. Studentskoj službi x2
7. Uz NPP
8. Uz zapisnik
9. Arhivi

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
Nastavno-naučno vijeće Fakulteta
Broj: 02-01/228
Sarajevo, 6. 7. 2012. godine.

Na osnovu člana 30. i 262. Pravila Filozofskog fakulteta u Sarajevu (Prečišćeni tekst) i Prijedloga Odsjeka za historiju, Katedra za historiju umjetnosti, Fakulteta broj: 02-06/155 od 28. 6. 2012. godine, Nastavno-naučno vijeće Fakulteta na 24. redovnoj sjednici održanoj 6. 7. 2012. godine *donijelo je*

PRIJEDLOG ODLUKE

I

Usvaja se Nastavni plan i program II. ciklusa studija – *nastavnički smjer* Odsjeka za historiju, Katedra za historiju umjetnosti, za akademsku 2012/2013. godinu.

II

Nastavno-naučno vijeće Fakulteta će donijeti konačnu odluku nakon dobijanja saglasnosti Senata Univerziteta u Sarajevu.

DEKAN FAKULTETA

Prof. dr. Ivo Komšić

DOSTAVITI:

1. **Senatu Univerziteta u Sarajevu**
2. Uz zapisnik
3. Arhivi

University of Sarajevo
Rectorate

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
U SARAJEVU
Univerzitet u Sarajevu
Rektorat
Datum: 27. 8. 2012. god.

- SENAT -
Broj: SM-38-1975-14
Sarajevo, 18.7.2012. godine

Sign. *Prof. Nasibović*
28. 08. 2012.

Na osnovu člana 167. tačka 11. Pravila Univerziteta u Sarajevu, a u skladu sa odredbama članova 47. 50. i 126. tačka f. Zakona o visokom obrazovanju – Prečišćeni tekst (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj: 22/10) Senat je, na 43. sjednici održanoj 18.7.2012. godine, d o n i o slijedeću

ODLUKU

I

Daje se *saglasnost* na nastavni plan i program drugog (II) ciklusa studija –nastavnički smjer Odsjeka za historiju, Katedra za historiju umjetnosti na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu.

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

REKTOR
Faruk Čaklović
Prof. dr. Faruk Čaklović

University of Sarajevo
Rectorate

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
U SARAJEVU
Univerzitet u Sarajevu
Rektorat
Datum: 27. 8. 2012. god.

- SENAT -

Broj: 01-38-1975-14
Sarajevo, 18.7.2012. godine

Sign. *Prof. Naskovickij*
28. 7. 2012.

Na osnovu člana 167. tačka 11. Pravila Univerziteta u Sarajevu, a u skladu sa odredbama članova 47. 50. i 126. tačka f. Zakona o visokom obrazovanju – Prečišćeni tekst (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj: 22/10) Senat je, na 43. sjednici održanoj 18.7.2012. godine, d o n i o slijedeću

ODLUKU

I

Daje se *saglasnost* na nastavni plan i program drugog (II) ciklusa studija –nastavnički smjer Odsjeka za historiju, Katedra za historiju umjetnosti na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu.

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

REKTOR
Faruk Čaklović
Prof. dr. Faruk Čaklović

Univerzitet u Sarajevu - 71 000 Sarajevo - Bosna i Hercegovina
Telefon : ++387(33)663-392 ; ++387(33)668-250- fax: ++387 (33)663-393

<http://www.unsa.ba>
email: rektorat@unsa.ba ; info.rektorat@unsa.ba